

CIS DE STRANDJUTTER

José Titeca

*Hij kent het strand als geen ander.
Strandjutten is zijn passie en passie is er om
gedeeld te worden met anderen.
Klaar om je te laten inwijden in de mysteries
van de meest gekke strandvondsten?*

DOOD DOOR PLASTIEK: HET ONFORTUINLIJKE LOT VAN EEN JONGE DWERGVINVIS

Zondagochtend 10 maart en bitter koud. Toch stond ik op het strand, naast het westerstaketsel, te Nieuwpoort. Daar was een goede reden voor. Er was een kleine walvis aangespoeld. Een unieke gebeurtenis en die wilde ik niet missen. In de bak van de wiellader lag een jonge dwergvinvis, duidelijk te herkennen aan de witte vlekken op de flippers. Wat meteen opviel, was de extreme magerte van het dier. Het was werkelijk totaal uitgemergeld, geen fraai zicht. Nee, daar werd ik niet vrolijk van.

CONFRONTATIE MET ONZE KLEINSTE BALEINWALVIS

Het karkas was erg vers. Waarschijnlijk was het dier pas tijdens het aanspoelen op het strand overleden. Het betrof een nog jong exemplaar, van nauwelijks 3,40 m lengte. Omwille van twee duidelijk zichtbare genitale spleten onderaan de buik, leek het om een wijfje te gaan. Later, bij de autopsie, zou blijken dat het dier van het mannelijk geslacht was.

Dwergvinvissen zijn de kleinste soort baleinwalvissen. Ze komen voor in de gematigde zeeën van beide halfronden. In de noordelijke Noordzee is het de meest algemene walvis. Daar leven ze van kleine garnalen en visjes zoals sprat en haring. De soort is niet meteen bedreigd, al komen ze slechts zelden tot bij ons. Het was nog maar de vierde waarneming, telkens van dode dieren. De laatste dateert van 14 december 2004 toen een dood jong vrouwtje van 4,2 meter drijvend in zee werd opgemerkt. Wie levende dieren wil zien, kan dat ter hoogte van de Schotse en Ierse kusten.

HONGERDOOD

Het was wel duidelijk dat dit onfortuinlijk dier door uithongering om het leven gekomen was, maar hoe was het zover kunnen komen? Was er een ziekte in het spel? Of bezweek het aan de parasieten? In ieder geval werd vooralsnog uitgegaan van een natuurlijke doodsoorzaak. Later, bij de autopsie, zou blijken wat er echt aan de hand was.

In de maag van het dier zaten namelijk de resten van vier plastic zakken, in totaal zo'n 400 gram! Het plastic had het spijsverteringskanaal volledig verstopt. Het dier moet een vreselijke en langzame doodstrijd doorgemaakt hebben vooraleer uiteindelijk in Nieuwpoort op het strand de geest te geven.

Hoe komt dat plastic in de maag terecht? Blijkbaar zijn dwergvinvissen deels het slachtoffer van hun eigen jaagtechnieken. Het zijn opportunistische jagers die meerdere trucs gebruiken om voedsel te verzamelen. Bij één ervan zwemmen ze met de bek open om zo vis en kleine kreeftjes (krill) uit het water te zeven. Bij een andere techniek schieten ze in lange halen vooruit, waarbij ze zich op een vooraf bijeen- en opgejaagde school vis storten. Precies deze technieken die niet selectief zijn en waarbij alles min of meer naar binnen gezogen wordt, maakt ze kwetsbaar. Ongewild slikken ze zo allerlei rommel...

PLASTIC KILLS

Walvissen zijn al langer kop van jut. Vroeger was er de bejaging. Maar ook aanvaringen komen regelmatig voor. Soms, zoals het dier uit 2004, verdrinken ze in vistuig. En nu is daar het rondzwervend afval als nieuwe bedreiging. Dan denken we bij grote zeedieren vooral aan verstrikking in achtergelaten netten of touw. Dat ook het inslikken van plastic een toenemend gevaar vormt, was minder bekend. Je zou denken dat kunststof het spijsverteringsstelsel passeert en uitgescheiden wordt. Hooguit ongemakkelijk maar niet meteen dodelijk, dus?

Neen, toch niet. In de maag van de potvis die in februari 2012 te Heist aanspoelde, zat een halve plastic jerrycan. Een op 6 april 2002 op de Normandische kust gestrand jong

vrouwtje dwergvinvis had 720 g plastic, vooral zakken en verpakkingsmateriaal, in de maag. En in de maag van een in 2012 op de Spaanse Middellandse zee kust gestrande potvis zat zomaar even 17 kg (59 stuks) plastic, vooral folie.

EEN PLASTIEK ZAKJE? NEE BEDANKT!

Ik heb al veel aangespoelde kadavers van zeezoogdieren gezien. Het maakt je altijd triest, vooral als blijkt dat de dood kon vermeden worden. Op een van de zakken stond nog een identificeerbaar logo, van een Schotse broodbakkerij. En verder was er nog de aansporing te lezen om de zak niet zomaar weg te gooien maar te recyclen, een beetje een wrange boodschap. Plastic hoort niet in de oceaan, dat is duidelijk.

Francis Kerckhof

■ Dit jonge mannetje Dwergvinvis spoelde op 10 maart 2013 aan op het strand van Nieuwpoort. Doodsoorzaak: 4 plastic zakken hadden het spijsverteringsstelsel geblokkeerd en het dier stierf de honger dood (resp. José Titeca & Jan Haelters)